

МИТНИЙ ДАЙДЖЕСТ (січень 2024 р.)

Оперативна оцінка роботи митниці здійснюється за трьома напрямками: збір митних платежів, сприяння міжнародній торгівлі, управління ризиками, а також оцінюється інституційний розвиток Держмитслужби.

Примітки: ● – нейтральна тенденція або тенденція без оцінки, ↓↑ – позитивна тенденція, ↓↑ – негативна тенденція.

ЗБІР МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

У січні 2024 р. платники податків – суб'єкти ЗЕД сплатили **47,3 млрд грн** митних платежів (рис. 1).

↑↑ Відносно індикативного планового показника (36,3 млрд грн) перевиконання склало **+11,0 млрд грн (або на 30,3 % більше)**. В умовах блокування пунктів пропуску вітчизняний бізнес продовжує демонструвати стійкість. Перевиконання індикативу зумовлене низкою як об'єктивних, так у суб'єктивних факторів. Суб'єктивним фактором став занижений індикативний показник на тлі динаміки надходжень митних платежів у II півріччі 2023 р. Об'єктивним фактором стало призупинення з 16.01.2024 р. блокування польськими перевізниками пунктів пропуску «Краківець-Корчова», «Рава-Руська-Хребенне», «Ягодин-Дорогуськ». Проблеми блокування ще деякий час залишалися на пунктах пропуску з Румунією.

Як пояснила Держмитслужба, розблокування пунктів пропуску на західному кордоні України сприяло збільшенню їх пропускної спроможності (за січень здійснено пропуск 100 270 транспортних засобів, що на 2 010 більше, ніж у грудні 2023 р.). Крім того, позитивно вплинули на стан наповнення бюджету скорочення часу митного оформлення товарів і транспортних засобів комерційного призначення (середній час у січні становив 94 хв.), сплата відстрочених митних платежів та інше.

Довідково: Втім, призупинення блокування тривало недовго. З 09.02.2024 р. на території Польщі біля кордону з Україною знов почалися акції протесту на автошляхах, які ведуть через пункт пропуску «Ягодин-Дорогуськ» та «Рава-Руська-Хребенне». З 12.02.2024 р. протестувальники обмежили рух автодорогами, які ведуть через пункти пропуску «Устилуг-Зосін» та «Угринів-Долгобичув». Окрім цього, польські фермери поновили свої дії з блокування руху вантажних транспортних засобів на напрямку пунктів пропуску «Шегині-Медика». Таким чином, станом на 12.02.2024 р. були заблоковані п'ять пунктів пропуску.

↑↑↑ Відносно факту січня попереднього 2023 р. (31,6 млрд грн) зростання склало **+15,7 млрд грн (або на 49,8 % більше)**. Серед причин суттєвого зростання є нижча порівняльна база січня 2023 р. – нижчі обсяги оподаткованого імпорту та дія митних пільг щодо імпорту пального (з 17.03.2022 р. до 01.07.2023 р.) із застосування зниженої ставки ПДВ (7 % замість 20 %), нульової та пізніше (з 30.09.2023 р. до 01.07.2023 р.) зниженої ставки акцизного податку.

↑ Відносно факту попереднього місяця – грудня 2023 р. (44,6 млрд грн) – зростання склало **+2,7 млрд грн (або на 6,0 % більше)**.

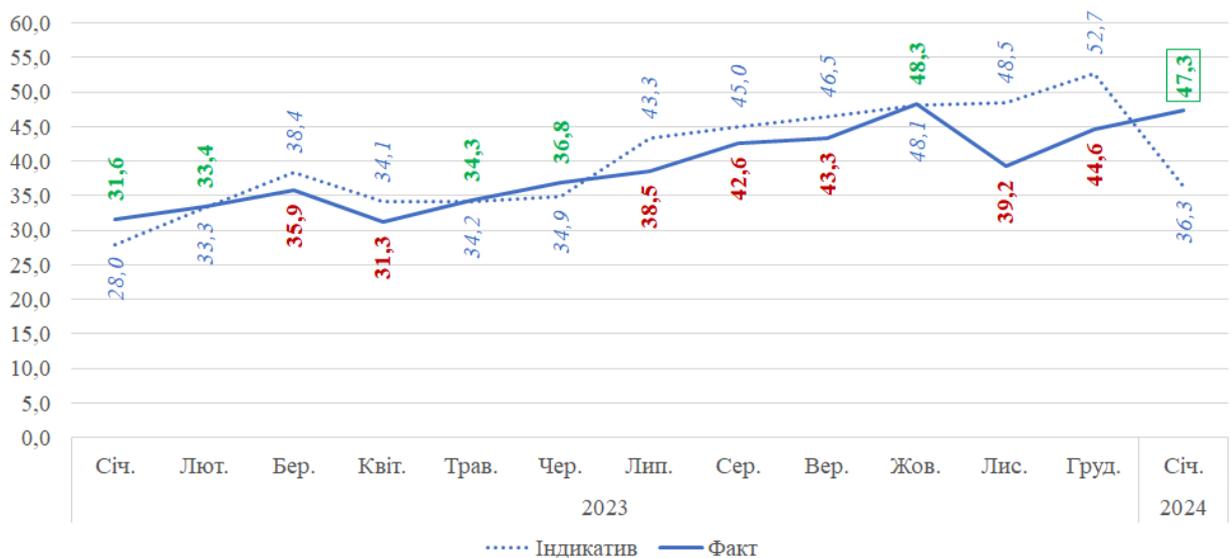

Рис. 1. Динаміка прогнозних індикативних та фактичних надходжень митних платежів у 2023-2024 рр., млрд грн

Основним джерелом наповнення Державного бюджету України від митних платежів є ПДВ з ввезених на митну територію України товарів. «Ввізний» ПДВ повністю зараховується до загального фонду Держбюджету, а отже цілком спрямовується на забезпечення обороноздатності держави. Акцизний податок з ввезених товарів та ввізне мито до кінця 2023 р. розподілялися між загальним та спеціальним фондами Держбюджету, а з 2024 р. – майже повністю спрямовуються до загального фонду Держбюджету. Таким чином, блокування кордону негативно впливає не лише на ділову активність бізнесу, а ще й звужує можливості фінансування оборони України внаслідок недонадходження митних платежів (рис. 2).

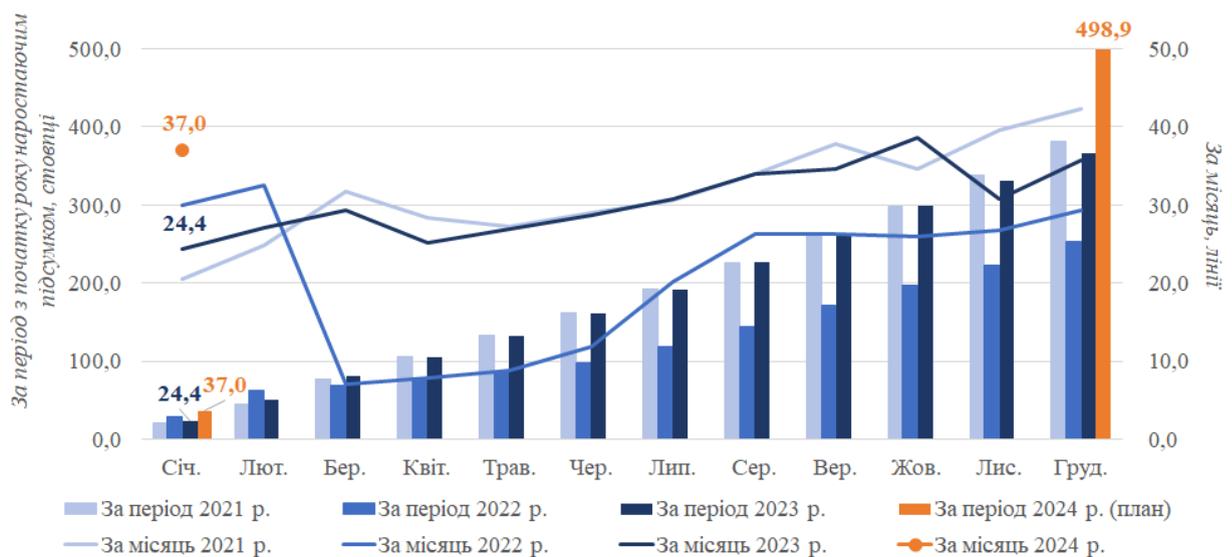
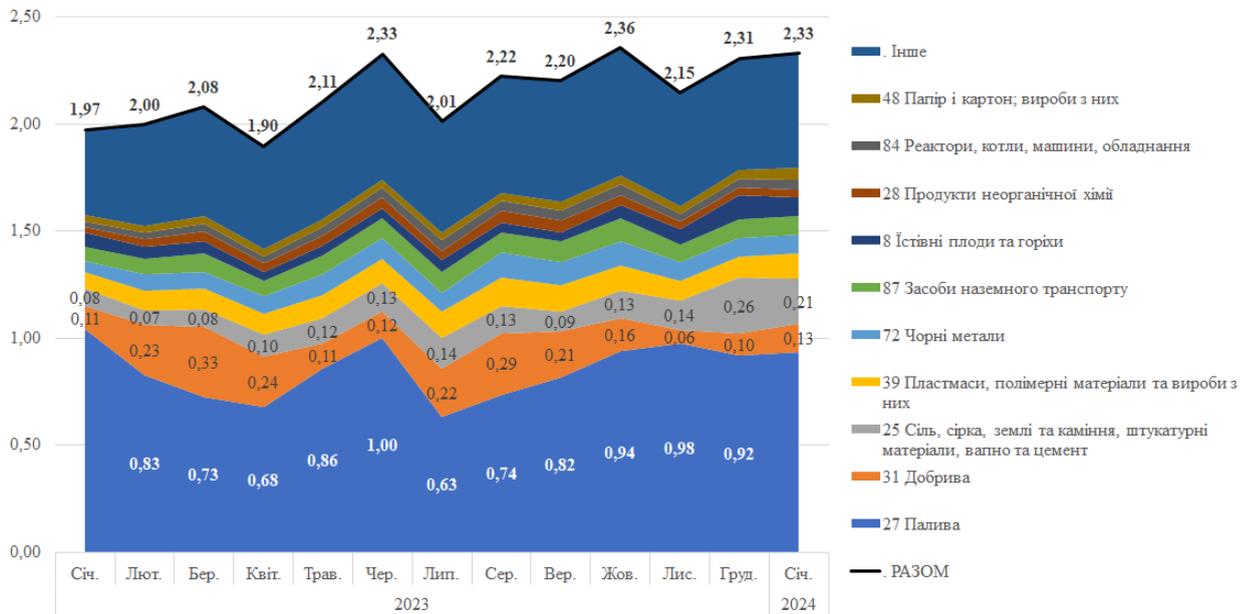
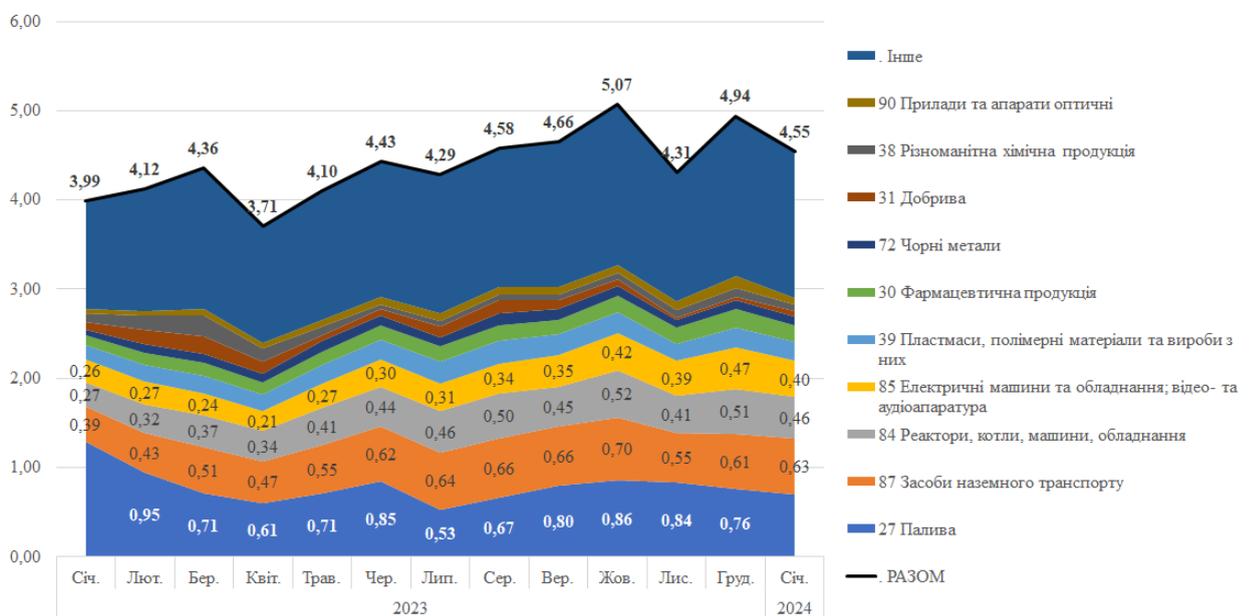

Рис. 2. Надходження ПДВ з ввезених на митну територію України товарів до Державного бюджету України у 2021-2024 рр. та план на 2024 р., млрд грн

↑ Зростання митних платежів в умовах блокування пунктів пропуску через державний кордон у грудні 2023 р. – січні 2024 р. відносно листопада 2023 р. обумовлено зростанням обсягів оподаткованого імпорту по вазі та по вартості. Після падіння у листопаді 2023 р. через початок блокування з 06.11.2023 р. імпорт надалі часткового відновився завдяки адаптивності вітчизняного бізнесу (рис. 3).

(а) Вага, млн тон

(б) Вартість, млрд дол.

Рис. 3. Динаміка обсягу ТОП-10 та інших товарних груп оподаткованого імпорту за кодами УКТ ЗЕД по вазі та по вартості у 2023-2024 рр.

СПРИЯННЯ МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ

↑ **Кількість оформлених транзитних декларацій Т1 у січні 2024 р. демонструвала позитивну динаміку по застосуванню процедур спільного транзиту у переміщеннях як в Україну, так і за її межі. Кількість транзитних декларацій у січні 2024 р. відносно грудня 2023 р. на ввезення дещо уповільнила зростання, а кількість декларацій на вивезення, навпаки, прискорила зростання (рис. 4).**

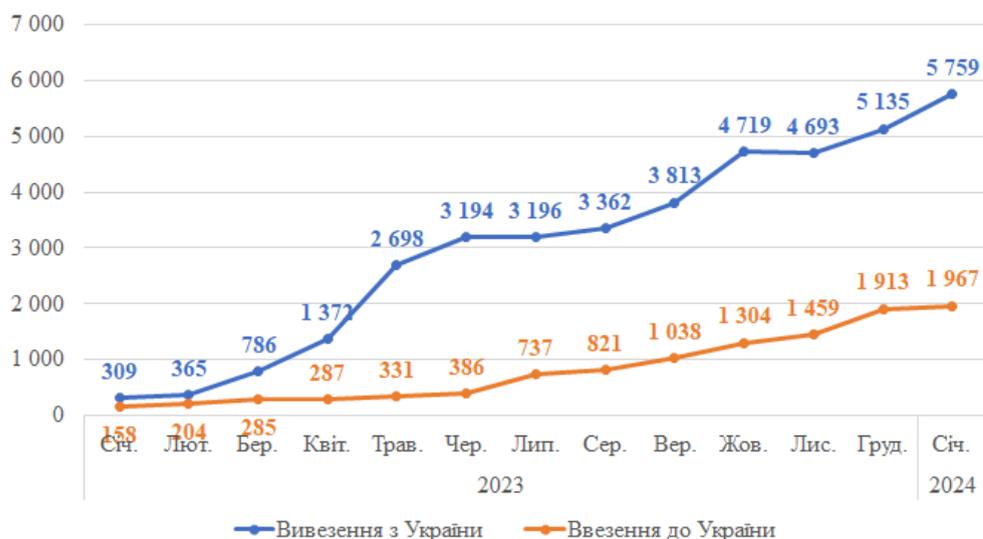

Рис. 4. Кількість оформлених транзитних декларацій Т1 у напрямку вивезення з України (митниця відправлення) та ввезення до України (митниця призначення) у 2023-2024 рр., од.

↓ **Кількість наданих авторизацій на застосування спрощень у січні 2024 р. зменшилася відносно грудня 2023 р. Після набрання чинності Законом України від 15.08.2022 р. № 2510-IX станом на 01.02.2024 р. Держмитслужбою надано 180 авторизацій на застосування спрощень (у т.ч. 40 у грудні 2023 р. та 32 у січні 2024 р.), зокрема:**

- 31 (у т.ч. 6 у грудні 2023 р. та 6 у січні 2024 р.) авторизація на застосування спрощення «загальна гарантія»;
- 7 (у т.ч. 1 та 1 відповідно) авторизацій «загальна гарантія із зменшенням розміру забезпечення базової суми на 50 %»;
- 3 (у т.ч. 1 та 0 відповідно) авторизації «загальна гарантія із зменшенням розміру забезпечення базової суми на 70 %»;
- 7 (у т.ч. 2 та 1 відповідно) авторизацій на застосування спрощення «звільнення від гарантії»;
- 37 (у т.ч. 8 та 9 відповідно) авторизацій «самостійне накладання пломб спеціального типу»;
- 88 (у т.ч. 21 та 15 відповідно) авторизації «процедура випуску за місцезнаходженням»;
- 7 (у т.ч. 1 та 0 відповідно) авторизацій «процедура спрощеного декларування»).

Станом на 01.02.2024 р. на стадії попереднього розгляду знаходилося 7 заяв про надання 15 авторизацій на застосування спрощень та на стадії оцінки відповідності – 26 заяв про надання 65 авторизацій на застосування спрощень.

↑ **Кількість АЕО у січні 2023 р. зросла на 3 підприємства, що приблизно відповідає усередненому середньомісячному показнику нових АЕО у II півріччі минулого 2023 р.** Таким чином, згідно Єдиного державного реєстру АЕО¹ станом на 13.02.2024 р. Держмитслужба надала статус АЕО 27 підприємствам (рис. 5). Усі 27 підприємств мають авторизацію АЕО-С, одне підприємство має ще й авторизацію АЕО-Б. Станом на 01.02.2024 р. на стадії попереднього розгляду знаходиться 6 заяв про надання авторизації АЕО та на стадії оцінки відповідності – 30 заяв про надання авторизації АЕО.

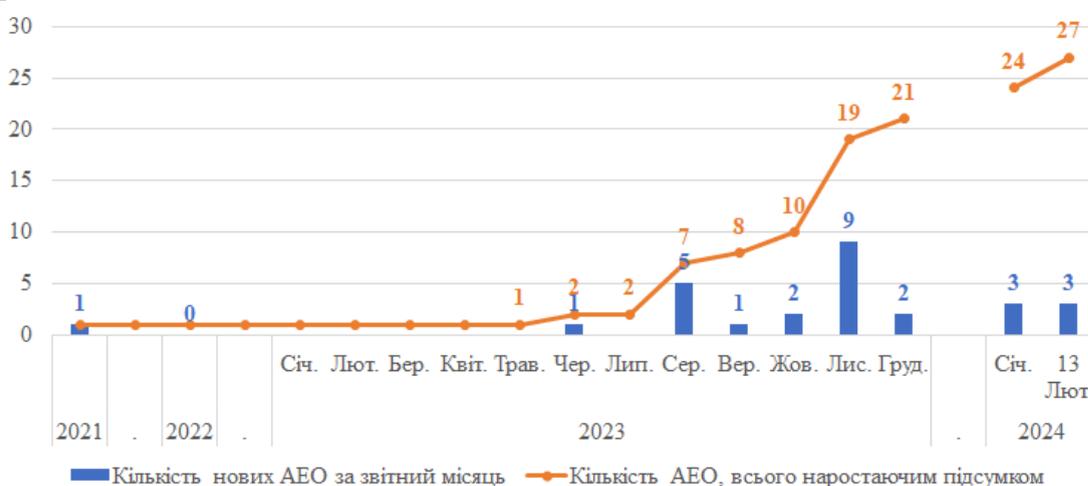
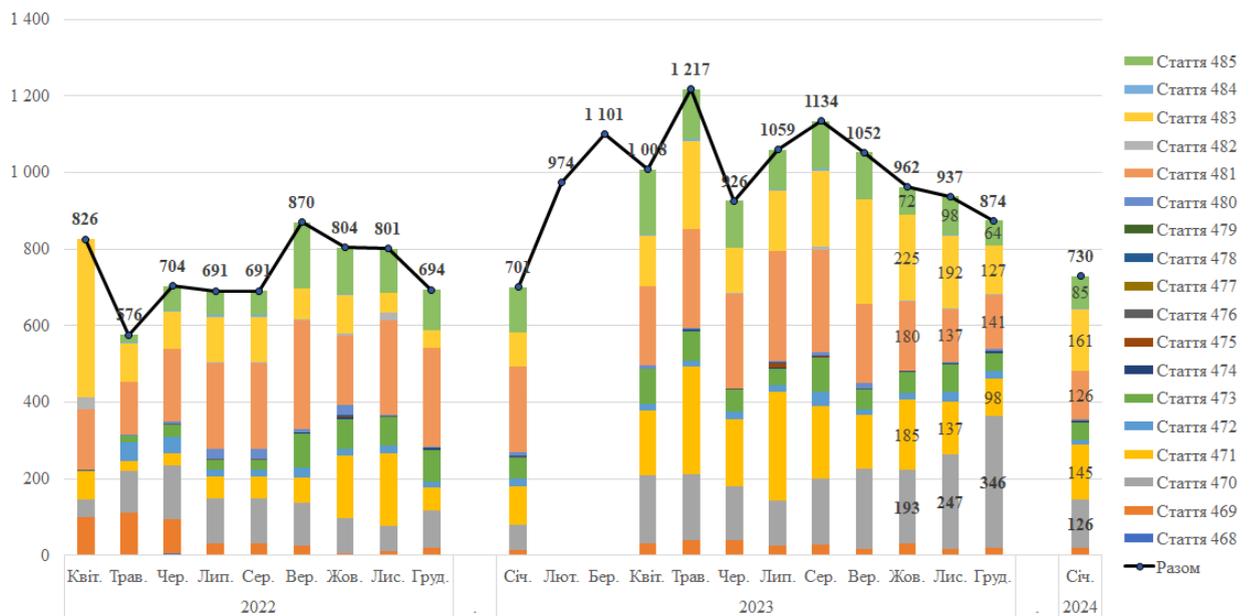

Рис. 5. Кількість підприємств, яким Держмитслужбою надано статус авторизованого економічного оператора в Україні станом на 13.02.2024 р.

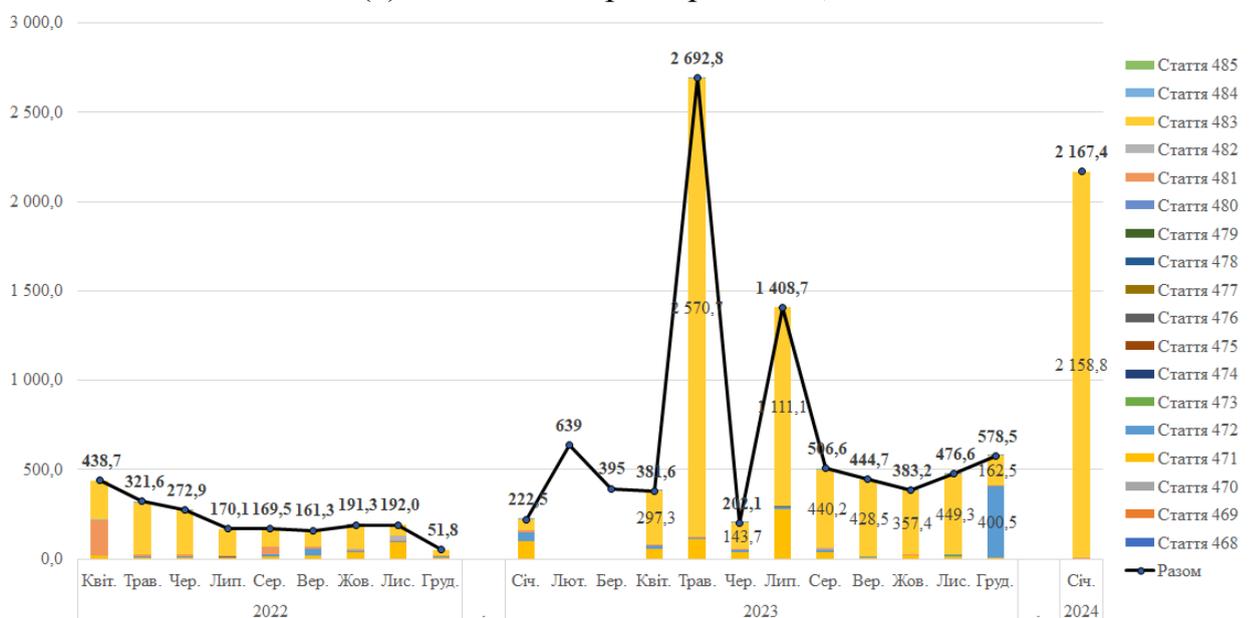
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

↑↑↑ **Кількість справ про порушення митних правил (ПМП) у січні 2024 р. зросла помірно (+4,1 %), а їх вартість зросла вдсятеро.** Кількість справ про ПМП зросла помірно з 701 у січні 2023 р. до 730 у січні 2024 р., тобто на 4,1 % . У січні 2024 р. продовжився тренд щомісячного зменшення кількості порушених справ про ПМП, що триває з вересня 2023 р. Водночас вартісний показник таких справ **зріс майже вдсятеро** з 222,5 млн грн у січні 2023 р. до 2 167,4 млн грн у січні 2024 р., тобто в 9,7 разів. Найбільша сума порушень традиційно фіксується за статтею 483 *Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю* Митного кодексу України (рис. 6).

¹ <https://cabinet.customs.gov.ua/aeopubliclist>

(а) Кількість справ про ПМП, од.

(б) Вартісний показник справ про ПМП, млн грн

Рис. 6. Динаміка кількості та “вартості” справ про порушення митних правил у 2022-2024 рр.

• Держмитслужба 29.01.2024 р. повідомила на сайті², що розпочала пілотний проєкт щодо здійснення пост-митного контролю. Держмитслужба реалізує рекомендаційно-технічний пілотний проєкт щодо здійснення пост-митного контролю, як однієї із форм контролю, передбаченою статтею 336 Митного кодексу України. Мета проєкту – практична реалізація положень статті 337-1 МКУ. Проведення пост-митного

контролю полягає у перевірці інформації, зазначеної в митній декларації, та поданих документів. Пост-митний контроль проводиться вибірково щодо окремих митних оформлень.

Водночас наразі у Комітеті Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики опрацьовується урядовий євроінтеграційний законопроект «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу» № 10411 від 16.01.2024 р. Серед іншого він передбачає оновлену та розширену редакцію статті 337-1 «Пост-митний контроль» Митного кодексу України. Вже відбулися 13.02. та 15.02.2024 р. засідання двох з 13 запланованих робочих груп.

ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

↑↑↑ Бюджетне фінансування Держмитслужби наприкінці бюджетного року у грудні 2023 р. традиційно збільшилося, що є типовим для державних органів. Так, якщо середньомісячний показник бюджетних видатків на утримання Держмитслужби за основною бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері митної політики» за 11 місяців 2023 р. становив 314,9 млн грн, то у грудні 2023 р. їх обсяг зріс до 562,8 млн грн, тобто в 1,8 рази (рис. 7).

За підсумками 2023 р. обсяг фінансування Держмитслужби за основною бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері митної політики» (4 027,0 млн грн) ледь перевищував аналогічний показник за 2022 р. (4 006,3 млн грн), будучи лише на 0,5 % більше.

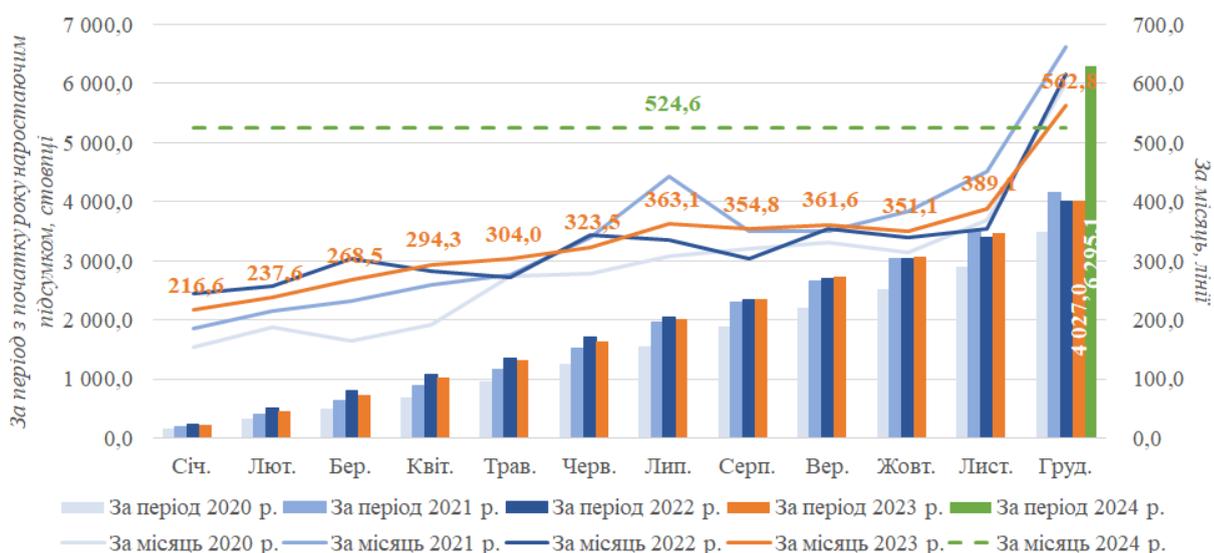

Рис. 7. Динаміка фінансування Державної митної служби України за основною бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері митної політики» Державного бюджету України у 2020-2023 рр. та план на 2024 р. із середньомісячним показником фінансування, млн грн

Основний обсяг фінансування Держмитслужби за основною бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері митної політики» здійснюється через загальний фонд Державного бюджету. За підсумками 2023 р. за загальним фондом профінансовано 3 938,8 млн грн (або 96,7 %), за спеціальним фондом – 134,2 млн грн (або 3,3 %).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 3460-ІХ від 09.11.2023 р. передбачено, що обсяг фінансування Держмитслужби за основною бюджетною програмою зросте до 6 295,1 млн грн, що на майже 60 % більше відповідного показника минулого року (3 938,7 млн грн) (рис. 8). Основне зростання припадає на найбільшу статтю видатків – на оплату праці.

Рис. 8. Динаміка та структура бюджетного фінансування Державної митної служби України в 2021-2023 рр. та план на 2024 р., млн грн

Крім того, у 2024 р. продовжиться дія бюджетної програми КПКВК 3506610 «Реалізація проекту з розбудови прикордонної дорожньої інфраструктури та облаштування пунктів пропуску» (спецфонд). Започатковується нова бюджетна програма КПКВК 3506100 «Реалізація заходів з облаштування пунктів пропуску залізничного сполучення» (загальний фонд – 662,4 млн грн).

Як очікується, збільшення бюджетного фінансування Держмитслужби в частині оплати праці, технічного забезпечення та кібербезпеки стане запорукою підвищення ефективності її роботи у протидії митним правопорушенням для наповнення Держбюджету.

СПЕЦІАЛЬНА ТЕМА

Передача конфіскованого майна до ЗСУ

З початку повномасштабної війни 24.02.2022 р. та станом на 17.01.2024 р. Держмитслужба передала на потреби оборонців України конфіскованих товарів та транспортних засобів на 473,9 млн грн.

Конфісковане та таке, що на інших законних підставах перейшло у власність держави, майно передається Збройним Силам України та правоохоронним органам згідно з розпорядженням КМУ *«Про передачу майна для потреб Збройних Сил»* від 26.02.2022 р. № 186-р, постановою КМУ *«Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо передачі майна для задоволення потреб функціонування держави в умовах воєнного стану»* від 16.09.2022 р. № 1043, а також відповідно до рішень військового командування про примусове відчуження або вилучення майна, прийнятих на підставі приписів Закону України *«Про правовий режим воєнного стану»* від 12.05.2015 р. № 389-VIII.

Держмитслужба шість разів на сайті, у соціальній мережі Facebook та меседжері Telegram повідомляла дані про передачу майна. Станом на 17.01.2024 р. загальна вартість переданого майна становила 473,9 млн грн. Зокрема, у 2022 р. було передано майна загальною вартістю близько 356,4 млн грн та у 2023 р. – близько 117,5 млн грн.

Військові отримали зі складів митниці конфісковані товари і транспортні засоби. Основними ТОП-5 за вартістю були (рис. 9а):

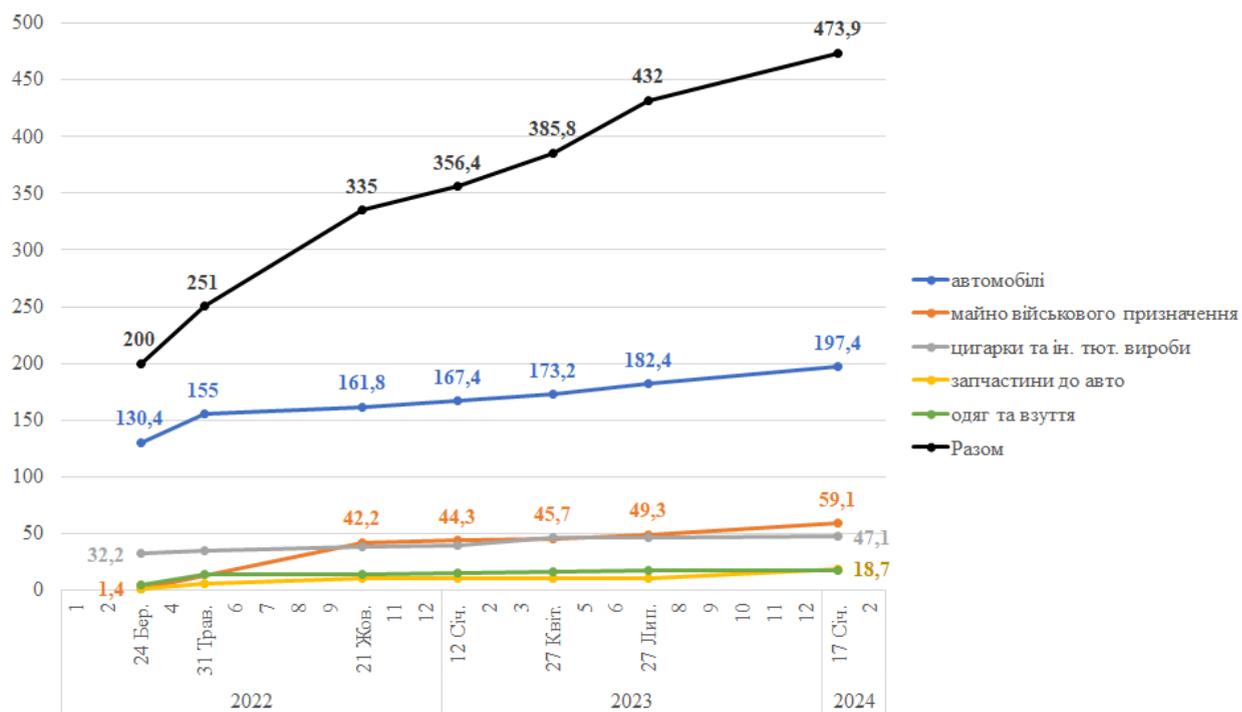
- автомобілі – на 197,4 млн грн;
- майно військового призначення – на 59,1 млн грн;
- цигарки – на 45,2 млн грн та інші тютюнові вироби – на суму 1,9 млн грн;
- запчастини до авто – на 18,7 млн грн;
- одяг та взуття – на 17,8 млн грн.

Крім того, Держмитслужба передавала на потреби оборони значні обсяги комп'ютерної та побутової техніки, мобільних телефонів та ін.

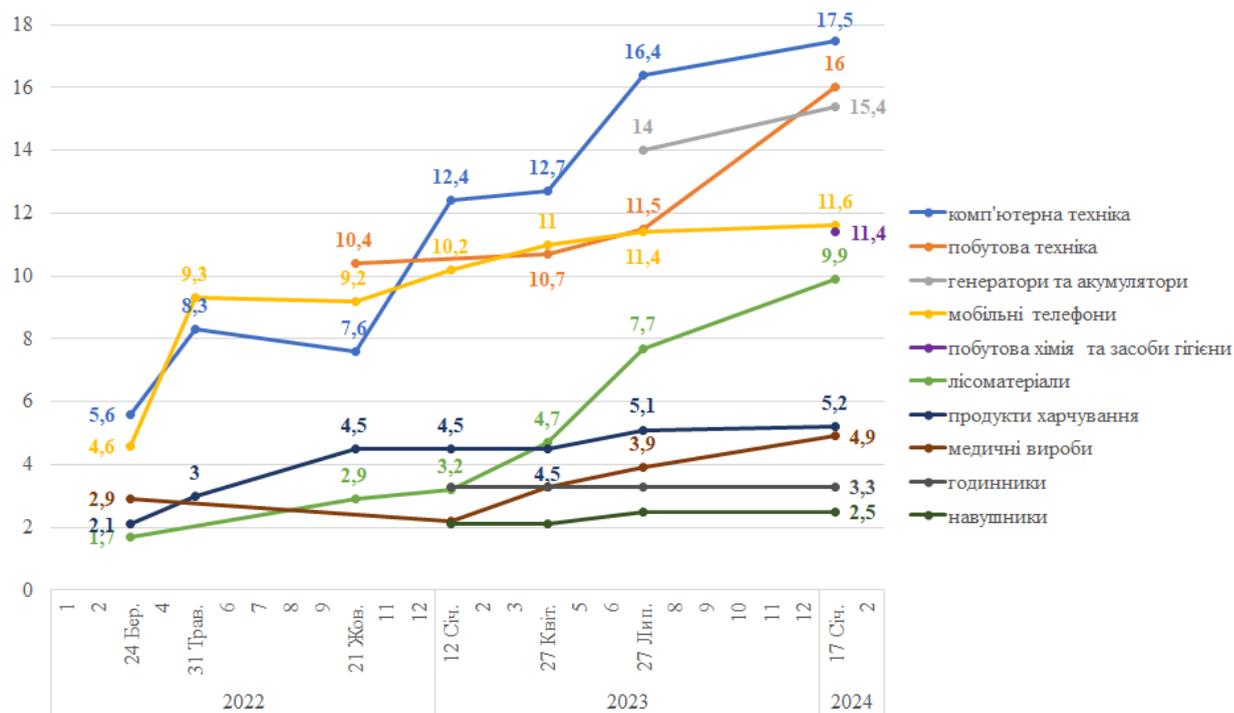
Помітно виділяється на рис. 9б стрімко зростаюча вартість переданих лісоматеріалів (майже в 6 разів – з 1,7 млн грн станом на 24.03.2022 р. до 9,9 млн грн станом на 17.01.2024 р.). Найбільш ймовірно, що вони використовуються для будівництва та облаштування бліндажів, а також інших фортифікаційних споруд, укриттів, укріплень.

Повідомлялося, що одному з підрозділів ЗСУ митники передали літак для виконання бойових завдань.

Основним отримувачем понад 80 % майна за оцінкою по вартості було Міністерство оборони України (рис. 10). Впродовж 2023 р. стрімко (понад втричі – з 9,6 млн грн станом на 12.01.2023 р. до 30,7 млн грн станом на 17.01.2024 р.) зросла вартість майна, що було передано Міністерству внутрішніх справ України.

(а) ТОП-5 товарних груп

(б) Інші товарні групи

Рис. 9. Динаміка вартості ТОП-5 товарів та іншого конфіскованого майна, що передавалося Державною митною службою України на потреби оборони в 2022-2024 рр., млн грн

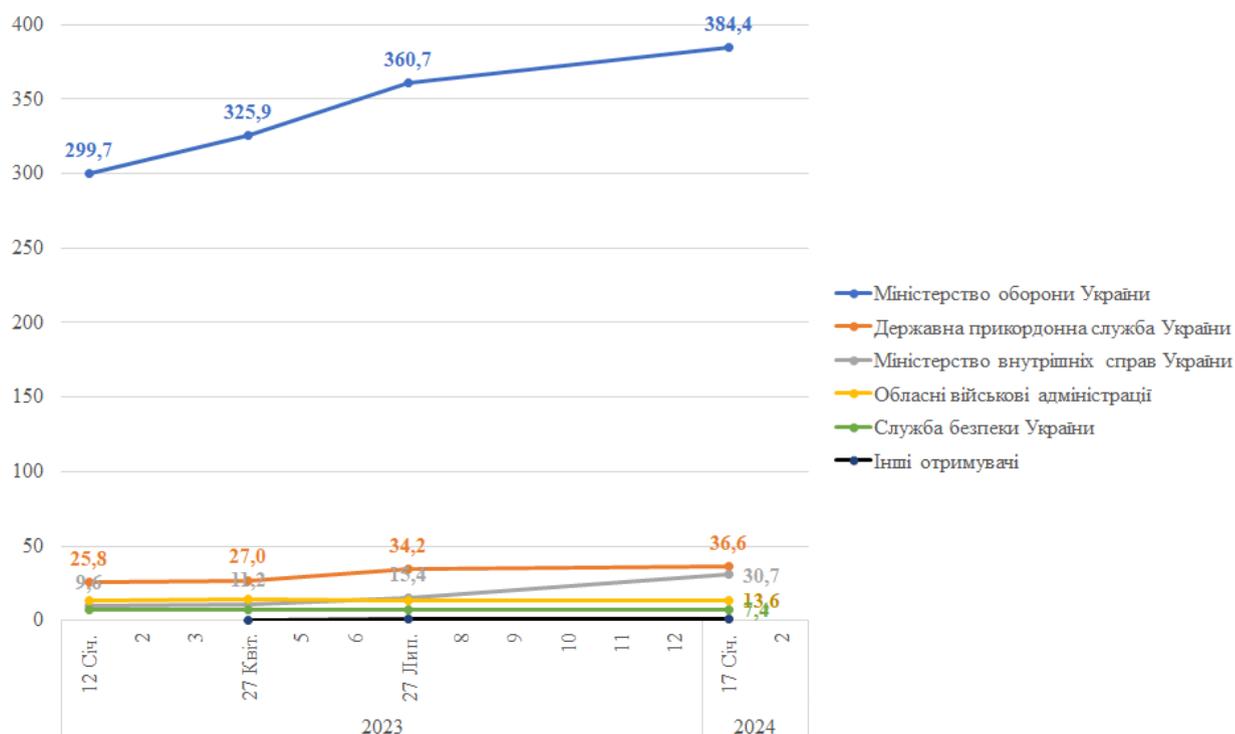

Рис. 10. Отримувачі майна для потреб оборони від Державної митної служби України в 2023-2024 рр., млн грн

Джерело: Держмитслужба³.

Таким чином, Держмитслужба сприяла зміцненню обороноздатності, матеріально-технічного забезпечення Збройних сил України.

Дані матеріали було розроблено у рамках проєкту «Економічний хаб: ефективна політика управління публічними фінансами та візія зростання», який реалізується за підтримки уряду Великої Британії (UK Aid). Імплементатори проєкту – Abt Britain та Центр економічної стратегії.

³17.01.2024 р. URL:

<https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/litak-avtivki-ta-viiskove-sporiadzhennia-derzhmitsluzhba-peredala-obo-rontsiam-ukrayini-tovariv-na-4739-mln-grn-1449>

27.07.2023 р. URL:

<https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/derzhmitsluzhba-peredala-na-potrebi-oborontsiv-ukrayini-konfiskovani-kh-tovariv-ta-transportnikh-zasobiv-na-432-mln-grn-1239>

27.04.2023 р. URL:

<https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/derzhmitsluzhba-peredala-na-potrebi-oborontsiv-ukrayini-konfiskovani-kh-tovariv-ta-transportnikh-zasobiv-na-3858-mln-grn-1143>

12.01.2023 р. URL:

<https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/za-2022-rik-derzhmitsluzhba-peredala-na-potrebi-oborontsiv-ukrayini-konfiskovani-kh-tovariv-ta-transportnikh-zasobiv-na-3564-mln-grn-1054>

21.10.2022 р. URL:

<https://www.facebook.com/UkraineCustoms/posts/pfbid02gq5dVno4K14nOKTnWmadb2gGA5cWinTGbFo1g4jFwYY3Zii1qiyEUrfQ175q5vml>

31.05.2022 р. URL:

<https://www.facebook.com/UkraineCustoms/posts/pfbid02iRP26yJp5XYJXtsy8pHu5wU3bYQ3ckYvvFRER9bKhNZvaVTK4vt1AJZ2bkyDmDml>

24.03.2022 р. URL: <https://www.facebook.com/UkraineCustoms/posts/341333574710005/>